List 48.

NOVICE

Tečaj XL.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 29. novembra 1882.

Obseg: Listje v gozdih grabiti ali jih na golo sekati — črna kuga gozdom. — Občni zbor kmetijske družbe kranjske dne 15. novembra 1882. (Dalje.) — Prešičice (stonoge = oniscus asellus) pokončati. — Gospodarske novice. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja. (Dal.) — Zborovanje društev: „Narodna šola“, „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“ v Ljubljani dne 4. in 5. septembra t. l. (Dal.) — Tisočletnica smrti papeža Janeza VIII. 15. decembra 1882. — Obravnave iz deželnih zborov. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Listje v gozdih grabiti

ali jih na golo sekati — črna kuga gozdom.

Vsak kraj, kjer hočemo kaj vspešno sejati ali vsaditi, se mora z mnogovrstnim gnojem gnojiti. Le gozda ni treba gnojiti, ne potrebuje toraj v tem oziru človeške pomoči in zadovoljen je, ako ga človek v miru pušča in ne oropa gnoja, katerega si je sam sebi napravil. Znano je, da se z drevesnih odpadkov, kakor: listja, igel, vej itd. dela sprstenina. Koj pod to sprstenino, posebno po gorah, se nahajajo kamnitna ali peščena tla. Pograbi to sprstenino, kar se zgodi povsod, kodar se listje grabi, slečeš gozdna tla do nazega.

Znan mi je neki hrastovi gozd. Hrasti so bili vsajeni in imajo srednjo starost. Morali bi toraj lepe prirastke imeti. Pa temu ni tako, kajti suhi vršički ti pričajo, da se je temu gozdu gnoj ropal, in res so tla do čistega pometena listja in trave. Hrasti bodo toraj polagoma poginili in celi prostor goli kras postal.

Zakaj imajo zopet po drugih krajih gore toliko večih in manjših strug in so videti, kakor bi bile preorane? Listje se je grabilo, gozd do nazega slekel in drevje pomrlo. Na golem svetu so nalivi struge in strugice napravili. Prišla je deževna ploha, prignala vodo z gorá, veliko kamenja in peska, zasula zdolej se nahajajoče travnike in njive. Če je deževalo več časa, napolnile so se reke in potoki z gorskim peskom, voda izstopila iz strug in poplavila cele dežele!

Poglej na Tirolsko in Koroško. Tam je zbog golih gorá po večdnevnem deževji voda tako silno prihrumela, da je naglo zasula potoke s peskom in odnesla zgradbe. Opustošila je polje in travnike za več let in včinila milijone goldinarjev škode.

Po južnem vremenu topil se je na teh gorah tudi večni sneg in zato je bilo še obilnejše vode, katera je divje v doline planila z visokih gorá.

Če se pomisli, da se je na Tirolskem v prejšnjem in na Koroškem v najnovejšem času pri gozdih veliko grešilo, to je, da so se na golo sekali, listje grabilo itd., so te dežele dosti same krive velikanske nesreče.

Slovenski časopisi kažejo na Gorenjsko in prerokujejo enakih nesreč, kakor so se v omenjenih deželah prigodile. Komur so ondotni gozdi znani, vé, da so bile one strme gore pred malo časom z gozdi zaraščene. Zdaj postajajo vedno bolj gole.

Kranjsko obrtno društvo *) in soseske po Gorenjskem neusmiljeno z gozdom ravnajo, kar priča mnogo žag na Savi in Savici in drugih pritokih na novo ustanovljenih in mnogo kopi, kjer se kuha oglje itd.

Merodajnih krogov je toraj sveta dolžnost, **) na te kraje posebno paziti in jih dobro zavarovati. Še se lahko mnogo reši!

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

dne 15. novembra 1882.

(Dalje.)

Gosp. L. Robič prevzame potem poročanje o delovanji po navzočim gosp. družbenikom razdelenjem poročilu o delovanji glavnega odbora za čas od zadnjega občnega zbora, to je, dne 23. novembra 1881. leta do 1. novembra 1882. l. in prečita, deloma tudi pojasnuje marsikatere zanimivejše točke iz poročila. O teh, posebno kolikor zadevajo sklepe ali želje zadnjega občnega zbora, hočemo posebej poročati nekaj zato, ker so deloma prav zanimive, nekaj pa zato, da se z navajanjem gradiva, katero tako in tako v roke pride gg. družabnikom, naše poročilo o občnem zboru ne razširi preveč.

Ko je končal gosp. Robič, oglasi se k besedi gosp. dr. Poklukar, da nekoliko spregovori o tem, kar je včinil glavni odbor gledé nasveta gospoda Ivana Lapajneta, vodje meščanske šole v Krškem: naj se pospešuje ustanovljenje okrajnih posojilnic. — Govornik

*) Navadno to društvo prebiralno gospodari po gozdih, to se pravi, tako dolgo debelejše drevje seka, dokler ga je kaj, potlej pa gole prostore zaklinčka. Potem je tukaj paša prepovedana. Znani so enaki prostori, kateri so uže po 30 in več let zaklinčkani in se naravnim potom niso pomladili. Gozdna postava je v tem oziru jako pomanjkljiva. Če se temu v kratkem v okom ne pride, bodo konečno vsi gozdi obrtne družbe zaklinčkani, to je, goli. Pis.

**) Sicer bode pa ta opomin glas upijočega ostal, kajti slavna vlada slovenskim časopisom ne veruje rada. Žalostno, pa resnično! No, mi storimo svojo dolžnost, da govorimo resnico, odgovorni so drugi! Vred.

omenja, da se je od zadnjega občnega zbora, kakor upamo, v izdatno povzdigo kmetijstva in obrtnijstva našega s pomočjo strokovnjakov in s podporo vlade osnovalo več kmetijskih posojilnic, nekaj pa se jih še snuje, in kolikor se sliši, prav dobro delujejo vse nove posojilnice. Glavnemu odboru zdelo se je prav, gledé posojilnic obrniti se do zastopa one dežele, v kateri so uže najdalj časa take posojilnice, kjer jih je največ in kjer imajo tedaj v tej zadevi največ skušenj; odbor obrnil se je do deželnega odbora českega s prošnjo, naj mu prijazno podá v ta namen potrebnega gradiva. Z dopisom od 9. septembra t. l., št. 25.807 doposlal, je naprošeni deželni odbor dotični predlog svoj do českega deželnega zbora od 17. septembra 1881. l., št. 26.897, z utemeljenjem in načrtom postave zadevajoče „napravo kmetijskih okrajnih posojilnic“, nadalje poročilo za to izvoljenega odbora od 18. oktobra 1881. l. (poročevalec Baerenreither), in konečno dotično potrjeno postavo od 22. marca 1882., št. 6. Govornik omenja, da postava določuje posebno nadzorovanje posojilnic, kaj in kako ravnati z reservinim zakladom, kaj v slučajih prepirov, kaj, ako bi bili upniki v nevarnosti, škodo trpeti pri slabo oskrbovanih posojilnicah itd. Govornik prečita nekaj stavkov iz dotične postave ter sklepa s predlogom: „Glavnemu odboru se naroča, v tej zadevi došlo mu gradivo, v kolikor se sklada z našimi razmerami, priobčiti in ako bi se potreba pokazala, našemu deželnemu odboru priporočiti predlog primerne postave.

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske izkušnje.

Prešičice (stonoge = oniscus asellus),

katerih se mnogo nahaja po vlažnih prostorih, kletih itd., pokončati hitro in zanesljivo, priporoča se sledeče: V flašo vlije se toliko močne pijače (najbolje zeló dišečega, gostega in močnega likêrja), da se ž njo vse notranje flašine stene dobro omočijo; tako pripravljena flaša položi se na tla, kjer se omenjen mrčes nahaja, tako, da mu je lahko prilesti v flašo. Duh tekočine hitro privabi prešičice, da jih brez števila prileze v flašo, v kateri omamljene obležé, da se potem pokončajo in tako se jih je prav lahko popolnem znebiti.

Gospodarske novice.

* *Škodljivost plesnjivega kruha.* V nemškem gospodarskem tedniku beremo, da je nekdo opazoval in popisaval celo vrsto nasledkov od vživanja plesnjivega kruha, med drugimi tudi sledeče: Polk huzarjev v Algeriji prejel je kruha, na katerem se je uže 48 ur po peki pokazala črna in rumenkasta plesnoba. Vojaki so kruh izvrgli in vrnili, le posamezni dali so ga nekaj svojim konjim. Pa kmalu potem, ko so konji samo do ½ kile tacega kruha pojedli, opazovala so se pri njih znamenja nevarnega zastrupenja, namreč klanje, omotica, zaspanost itd. Pri mikroskopični preiskavi kruha pokazalo se je, da je bila črna plesnoba Oscofora nigrans, druga plesnoba, podobna rumeno-rudečkastim marogam, pa Oidium aurantiacum. Če se je kruh prerezal, videti je bilo, da je bila plesnoba uže med moko, tedaj uže moka pokvarjena. Opazovalec trdi, da ste zastrupenje prouzročili obe plesnobi.

Tehnično poročilo

k projektu o izsuševanji ljubljanskega močvirja.

To poročilo je glavnemu odboru za obdelovanje močvirja predložil Ivan pl. Podhagsky, uradno pooblaščen civilen inženir.

(Dalje.)

III. Borovniščica.

Ta potok se je premeril do nad tako imenovanega Žitnikovega mlina, 6530 metrov na dolgo.

Kakor kaže podolžni profil, preplavi sedaj najviša voda Ljubljanice vso obširno dolino Borovniščice, in sicer do mosta, ki je v teku ceste od Borovnice do Podpeči. Z znižanjem te najviše vode bi se izsušenje popolnoma doseglo, ko bi žaga „V logu“ jako neugodno vode ne zajezovala, zaradi česar je sosednji svet močviren.

Zato se mora ta žaga na vsak način odstraniti.

A izključeno bi ne bilo, da bi se na ravno tem mestu ne postavila druga vodna stavba, se ve da z znižanim površjem zgorenje vode, ko bi se ne mislilo na to, da se pozneje porabi vsa voda tega potoka za napajanje zemljišča.

Izkopanje je predlagano tako, da bode imelo novo dno struge od hektom. 5 + 25 dalje širjavo 4—5 metrov in pad 0·0025—0·0005 pri enem metru.

Z znižanjem najviše vode se bode spodnja zemlja večidel dosegla, in tu bode pač nastopil poprej omenjeni slučaj, da bi se zamogla s pomočjo nizkih nasipov tudi vsa šota odstraniti.

IV. Ižica.

Ižica nastane iz podzemeljskih pritokov v Studencu in ima do svojega izliva v Ljubljanico dolgost 10·408 metrov.

Ta potok je vsled množine vode, vsled svoje lege kot glavni kanal za odtok in zaradi svojih pritokov eden najvažnejših recipijentov ljubljanskega močvirja.

Va-nj se izlivajo: Želimljica, Strojanova voda in Škofeljški kanal.

Kakor kaže podolžni profil, preplavi Ižica velik del močvirja, kajti sedanja najviša voda Ljubljanice zajezi njeno vodo tako močno, da znaša njen pad pri dolgosti 10·040 metr., to je od mlina grofa Auersperga dalje, samo 1·82 metra.

Tudi tukaj tedaj ni bilo mogoče določiti množine najviše vode in moral sem delati pri projektiranji padov in širokosti struge edino po svojem praktičnem čutu. V podolžni profil narisana črta prihodnje najviše vode kaže nam tedaj ono višino vode, ki bode nastala skoraj gotovo po znižanji najviše vode v Ljubljanici.

Prihodnji pad te najviše vode bode znašal 2·87 metra, tedaj za kacih 85% več, kakor sedaj.

Novi pad struge se zmanjša pri 1000 metrih od 1·2 na 0·5, med tem ko širokost dna poskoči od 6 na 8 metrov.

Spodnja zemlja se zamore pri tem potoku večidel doseči, samo da se bodo morali zoper povodenj skorej gotovo narediti nizki nasipi, v katere bode treba vzidati na primernih krajih male zatvornice za odpeljavo vode, ki prileze skozi tla; te razmere sem uže poprej omenil.

Poglobočiti se zamore ta potok samo z iztrebilnimi pripravami (vodotrebniki).

Vspeh tega dela bode tudi velikansk pri tem potoku, ki ima toliko sveta pod seboj.

Na popravo treh mostov, ki držé čez Ižico, se nisem v proračunih oziral; zgornja dva mostova uže danes nista v posebno dobrem stanu in morala bi se v par

letih nova narediti ali pa vsaj v glavnih delih popraviti. Spodnji most ima sicer zidane opore, a ker se bode zamoglo še le pri kopanji spoznati, kako globoko leži njihov temelj, se tudi ne more odločiti, bodo li opore še dobre, ko bode potok poglobočen.

A je pa most zidan na pilotirani brani — kar je pač mogoče pri tacem zemljišči — tedaj ne bode trpel nikake škode, ko se bode dno znižalo.

V. Tujnica.

Ta potok meri od izvira do izliva v Ljubljanico 6200 metrov.

Podolžni profil kaže, da bode znižanje najviše vode Ljubljanice imelo dober vpliv samo na najbolj spodnjo daljino, od Klemenčičevega mlina dalje. Nad tem mlinom pa imajo vode, ki zastajajo nad tremi mlini, namreč nad Klemenčičevim in Verbičevim mlinom „Pod Čelom“ in nad mlinom „Pri Kalinu“, popolnoma pod seboj malo dolino, ki je kljub mnogim brez črteža skopanim jarkom čisto zamlakužena.

Da se odpravi ta močvirski svet, morajo se njegovi vzroki odpraviti, tedaj škodljivi mlini morajo se ob kratkem odstraniti in opustiti.

Kar se tiče najvišega mlina „Pri Kalinu“, bi lahko še ostal, a le pod tem pogojem, da mlinar primerno vzdigne in pomnoži nasip na desnem bregu mlinskega potoka, da se najviša voda ne bo mogla čez razlivati.

To delo bode od mlinarja gotovo tirjala politična oblast na podlagi §. 6. zakona o vodnem pravu dne 15. maja 1872. l., ker se ne more misliti, da bi bil pri prvotnem zidanji dovoljen tako nizek nasip pri mlinskem potoku, da ga zamore najviša voda prekoračiti.

Drugi in tretji mlin porabita vodo, ki priteče od mlina „Pri Kalinu“ in zraven še izpodnebne moči onih jarkov, ki pridržé iz občine Podlipa; ta dva mlina sta za vso dolino tako škodljiva, da jej ni drugače pomagati, kakor če se odstranita; zato predlagam, da se pad obeh mlinov odkupi.

Ker pa z odstranjenjem mlina povodenj, oziroma zamlakuženje doline, ne bode še odpravljeno, stavim predlog, da bi se dovolj globoki in široki izsuševalni jarki izkopali, za katere so meri narisane v izvirnih katastralnih mapah.

Po tem predlogu bi se izkopal za Podlipsko vodo poseben, 1280 metrov dolg kanal, Tujnici pa bi se s kolikor mogočo porabo dosedanjih jarkov skopala nova, 5600 metrov dolga struga. Njeno dno bi ležalo tako globoko, da bi nova Tujnica bila glavni izsuševalni kanal celi dolini.

Pri izlivu Tujnice v Ljubljanico stoječi Simonov mlin lahko še dalje ostane, kajti najviša voda Tujnice ne bode provzročevala nikakoršnega škodljivega vzpora, ko bode Ljubljanici najviša voda znižana. Ta mlin bode vrh tega mnogo pridobil vsled nameravanega reguliranja.

V dolini Tujnice se šota nikjer ne nahaja.

(Dalje prihodnjič.)

Šolske stvari.

Zborovanje društev:

„Narodna šola“, „Vdovsko učiteljsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“

v Ljubljani dne 4. in 5. septembra tega leta.

(Konec.)

Gosp. Kavčič (iz Dragatuša) je svetoval, da bi se obrnilo slovensko učiteljsko društvo s prošnjo na deželni zbor: „Naj se učitelji pomikajo po starosti v više plače naprej“. — Tudi predlog: „Naj bi se po vseh ljudskih šolah vpeljal zapisnik, v katerega naj bi okrajni in deželni šolski nadzorniki ob času nadzorovanja svojo opazko vselej zapisovali vpričo učiteljev“, je bil odobravan. (Prav tako; potem bi se ne moglo ponavljati to, kar je uganjal „weiland Sima prežalostnega spomina“, da je učitelje v obraz hvalil, za hrbtom pa o njih vse drugače poročal.) Posebno hvalevredno pa se je obnašal gosp. Miroslav Anžlovar iz Kubeda (v Primorji), ki se je kot odposlanec koperskega učiteljskega društva zadnji oglasil za besedo. On ni prišel z nikakimi „postulati“ k zborovanju, ampak z navdušenim govorom pozdravil je slovensko učiteljsko društvo, prosil dobrih nasvetov in stavil predlog: „naj bi se za slovenske šole po vseh deželah, kjer naš narod prebiva, vpeljale enake učne knjige (prav dobra misel), in naj bi izhajal „Učit. Tovariš“ kot Tednik“. S posebnimi simpatijami je bil ta poslanec primorskih gg. učiteljev od navzočih društvenikov odlikovan — in to z vso pravico, kajti on je prišel k zboru kot kolega, ki ponuja svojim sobratom čisto prijateljstvo brez vsakega samoprida in egoizma. (Kdor bere, ta naj umé!)

S tem so bile društvene obravnave rešene. Za pregledovalce računov so bili voljeni gg. Bahovec, Razingar in Žumar.

Gledé novega odbora so bili navzoči različnih misel. Gosp. Stanonik je predlagal, naj ostane vse pri starem; večina je vendar izrekla želje, naj se voli 5 odbornikov iz Kranjskega, 2 iz Štajarskega in 2 iz Primorja. Ugibalo se je nekaj tudi, naj bi bilo voljenih za to leto 8 udov iz Kranjskega, 1 pa iz Štajarskega; a gosp. Levičnik je določno izrekel: Na vsak način se mora voliti tudi 1 odbornik iz Primorja. Volitev po listkih dala je naslednji resultat: Predsednik gosp. Praprotnik Andrej, podpredsednik gosp. Predika Jak.; blagajnik gosp Tomšič Ivan; tajnik gosp. Govekar Franc; odborniki pa gg.: Stegnar Feliks, Kuhar Blaž, Žumer Andrej in Anžlovar Miroslav (iz Primorja) in Brezovnik Anton (iz Štajarskega). Zborovanje se je vršilo od 10. dopoldanske ure do $1^1/_2$ popoludne, tedaj blizo 4 ure. Škoda, da ni bil lizunasti pisáč, kateri je bil o pričetku pričujočega poročila omenjen, pri zborovanji navzoč; počil bi bil od ihte, kajti namestu kakega škandala, katerega bi bila njegova umazana duša morda želela in pričakovala, moral bi bil čuti o sklepu besede gosp. nadkomisarja Parma-ta, „da je bil uže pri mnogih zborih navzoč, toda v tako lojalnem in vladi prijaznem, kakor je bil občni zbor slovenskega učiteljskega društva, še ne“. Take besede so pravi krop, s katerim naj bi se poparil vsaki neprijatelj naše pravične stvari!

Zborovanju je sledil skupni obed v steklenem salonu čitalnične gostilne. Izmed mnogih napitnic omenimo le one gosp. Andr. Praprotnika na presvitlega cesarja in vladarja Franc Jožefa I., na katero so navzoči odgovorili z navdušenim petjem cesarske himne; dalje napitnice ravno tega gospoda velecenjenemu gospodu deželnemu predsedniku Andr. Winklerju, katera je bila tudi srčno pozdravljena, in napitnice gosp. literata A. na „staro gardo“ izmed slovenskega učiteljstva. Častno odlikovanje so navzoči skazali tudi tej napitnici in sploh vsem, kajti, kar pride od srca, seže tudi do dno srca!

Vsa tri zborovanja pa so pokazala, da prešinjati je jela zopet pomlajena moč in navdajati nov pogum slovensko učiteljstvo ter da se nadepolno smemo ozirati na ta zborovanja v prihodnjem letu. V to pa naj pomaga Bog!

*

Zgodovinske stvari.

Tisočletnica

smrti papeža Janeza VIII.

15. decembra 1882.

Spisal Ivan Lavrenčič.

Ravno 15. decembra bode vtonilo tisoč let v morji preteklosti, kar je izdihnil plemenito svojo dušo preslavni papež Janez VIII. Pri tej priliki vzbujejo se nam skoro nehoté prijetni spomini, kaj je bil ta velikán apostolu Slovanov Metodiju in kaj jeziku našemu i sploh Slovanstvu.

I to vedeli bomo pravo ceniti, ako se preselimo v duhu v ono dobo.

Znano je namreč, da so pred prihodom bratov solunskih v pokrajinah slovanskih podučevali vzvišeni navek svečeniki nemški i deloma na jugu tudi italijanski; i znano je tudi, da so zgrešili naposled prvi pravi pot, ter se pečali bolj s poslom politikov, nego s poslom misijonarjev — z jedno besedo: bili so prvi faktor, ki je pospeševal frankovsko oblast v Slovenih. To je bolelo naše očete i kneze njihove Rastislava na Moravskem, Svatopluka v Nitri in Kocelja na Blatnem. Zato jim ne zaupajo več, jih zapusté in z veseljem sprejmò in se oklenejo bratov solunskih, ki sta došla k njim leta 863. Ona dva pridobita si kmalu neizvenljivih lavorik bodi-si na polji duševnem, bodi-si na polji svetovnem — po njih širilo in ukoreninilo se je krščanstvo, a oživelo tudi slovstvo slovansko i narodna zavest.

I ravno to je vzbudilo in redilo je nevoljo nemških svečenikov, njihovih biskupov in vladarjev do Slovenov, njihovih knezov, a še bolj do preblagih solunskih bratov. Kjerkoli so zamogli, metali so pušice kaljene v strupu laži v njune poštene, domoljubne prsi. Dolže jú, da kratita njihove pravice, da zapeljujeta ljudstvo i da opravljata službo božjo v jeziku barbarskem. A vrli knezi naši sè sv. bratoma postavijo se jim v bran, ter skušajo doseči pri rimski stolici popolno neodvisnost cerkve od nemških biskupov, dobro vedè, če se jim to posreči, bodo tem lajše otresli tudi v političnem obziru jarem nemške sužnosti. Česar so želeli, so tudi deloma dosegli. Rimska stolica, nepristranska mati vseh narodov, usliši njihove prošnje, ter je prava zaščitnica svetim blagovestnikom i Slovanom. To smo dokazali uže v lanskih „Novicah“ (XXXIX. 102, 110, 118. 126, 133). Posveti jú v škofe, ter imenuje Metodija po smrti filozofa Cirila († 869) nadbiskupom metropolije moravsko-panonske, i posebej preslavni Janez VIII. poslanikom svojim za pokrajine slovanske; imenuje ga namreč v svojih listih „episcopus noster Metodius“ — naš škof Metodij in „missus noster, de quo nobis major cura debatur“ — naš poslanec, za katerega moramo še posebno skrbeti.

To redilo je še bolj kačo zavisti v srci nemških biskupov i tudi vladarjev — posebno v srci kralja Ljudevita. Sklenejo ga — Metodija s prestola vreči. V to svrho dolžè ga zopet pri stolici rimski, da sega v njihove pravice, da opravlja službo božjo v jeziku barbarskem i da se ne drži obredov rimske cerkve. A ker Rim zavrne njihove pritožbe in brani Metodija, spozabijo se tako daleč, da se vsedejo sami na sodni stol i sodijo svetega apostola kot kacega hudodelnika. Kako surovo so tú ž njim ravnali, pripoveduje nam „panonska legenda“. Njej smemo verjeti, to dokazal je svetu Edwald v „neues Archiv“ itd. in J. Martinov v rokopisi, ki se hrani v britiškem muzeji „Revue“ l. 1880., in posebej v knjižici, natisnjeni v Parizi („Novice“ XXXIX. 118). In kako so samovlastno obravnavo sklenili? Popadli so ga, zvezali in tirali daleč tje na Bavarsko, menè, da bode poginil tamkej tuge, lakote in žeje.

Ali glejte! tú oglasi se Rim, tú oglasi se preslavni Janez VIII. Takoj, ko izvé o nečloveškem, surovem početji nemških biskupov, pokliče jih k sodbi; ko pa ne pridejo, pošlje l. 874. svojega poslanca škofa Pavla Jakinskega s posebnimi pooblastili na Nemško in v Panonijo; izroči mu pisma, in sicer na škofa frižinskega Hannona, na nadbiskupa solnograškega Hermanrika in pasovskega Adalvina, kakor tudi na kralja Ljudevita, Karlmana, Svatopluka in Metodija. In kaj veli Janez VIII. v teh listih? Škofom, da imajo takoj izpustiti Metodija, ter da so toliko časa suspendirani od vseh duhovenskih opravil, kolikor časa so zadrževali apostola slovanskega v službi njegovi — to je za cela tri leta. Posebno pa še graja Hermanrika in Hannona; prvega zarad grdega ravnanja z apostolom pred samovlastnim zborom, imel ga je namreč v varstvu, ter pustil ga v najhujši zimi pod milim nebom, izročivši ga snegu in mrazu; da! pretepal bi ga bil s konjskim bičem, da ga niso drugi pregovorili; drugega pa zarad nekanoničnega obnašanja v zboru. Naposled kliče jih še v Rim na odgovor. Ljudevitu pa in Karlmanu naznani, da je metropolija moravsko-panonska podvržena neposredne naravnost rimski stolici, in da le oni metropolit, ki ga Rim pošlje, sme tamkej zapovedovati — tedaj Metodij. Slednjega pa v svojem listu tolaži in priporoča ga gorko Svatopluku.

(Dalje prihodnjič.)

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Iz sedme seje donesemo tukaj še zanimivi in temeljiti govor gosp. poslanca Kluna, katerega smo uže obljubili. Tako je govoril gosp. Klun o naših šolskih zadevah:

„Slavna gospoda! Za obravnavo proračuna normalno-šolskega zaklada imamo pred seboj dve prikladi: na eni so predlogi deželnega odbora, na eni pa predlogi finančnega odseka, ki se deloma na une opirajo in sklicujejo. Na obeh je kot poročevalec podpisan gosp. poslanec Schrey, in dasiravno se po številkah res prav malo ločita med seboj, je vendar le glavni namen obeh tako različen, da bi človek skoraj ne verjel, da izvirata oba iz enega in istega peresa.

Namen deželnega odbora je bil, nam v svojem predlogu podati pravo podobo našega normalno-šolskega zaklada v prihodnjem letu, kolikor jo je mogel natančno narisati po dosedanjih skušnjah, po prej storjenih sklepih, po dejanskih razmerah itd.

Pa ta podoba našemu finančnemu odseku ni kaj dopadla, in ker je slutil, da bode nam drugim, posebno pa še naši deželi še manj dopadla, ako nam jo v prvotni obliki postavi pred oči, jo je skušal kolikor mogoče olepšati in ji tako obliko dati, da bi se vsaj na prvi pogled ne spodtikali nad njo.

Da to laglje sprevidimo, oglejmo si dotična predloga nekoliko natančneje.

Deželni odbor je sostavil proračun normalno-šolskega zaklada prav po istem formularu in tistih glavnih oddelkih, kakor je bilo to dozdaj v navadi. V tej obliki se zares tudi najlaglje primerja s prejšnjimi leti,

da se prepričamo, koliko in v čem se je mimo prejšnjih let premenil davkoplačevalcem na korist ali na škodo.

Précej na prvi pogled pa vidimo, da ta prememba je v zadnjih petih letih jako velika, toda ne v polajšanje ampak v čedalje veče pomnoženje šolskih stroškov:

Bilo je

leta	potrebščine:	zaklada:	primanjkljeja:
1878	180.003 gold.	14.622 gold.	165.381 gold.
1879	189.781 „	14.329 „	175.452 „
1880	195.829 „	16.551 „	179.275 „
1881	199.311 „	15.551 „	183.759 „
1882	196.624 „	17.823 „	178.800 „
1883	206.875 „	18.793 „	188.081 „

V petih letih, odkar ste Vi zadobili večino v tem zboru, je toraj potrebščina poskočila za 26.000 gold., primanjkljej pa za 23.000 gold., od lanskega leta pa po predlogu deželnega odbora za 10.000 gld., dasiravno se je med tem časom rodil antekrist našega šolstva, nemški „Schulverein“, ki je velikansko odprl svoje roke in začel denarje sejati po naši deželi!

Pa potrebščina in primankljej sta prav za prav še kakih 6000 gold. veča, kakor ju je nastavil naš deželni odbor in sta v petih letih poskočila okroglo za 30.000 gold. Kakor finančni odsek v svojem poročilu pravi, se bode več izpraznjenih učiteljskih služeb zdaj oddalo, toraj interkalar ne bode znašal 10.000 gold., ampak po trditvi finančnega odseka le 7000 gold., in če k temu privzamemo še druge med tem časom dovršene premembe, bodo znašale:

I. djanstvene plače učiteljev .	193.823 gld.	— kr.
II. remuneracije in pripomoči	8.920 „	— „
III. pokojnina za učitelje . .	315 „	— „
IV. pokojnina za učiteljske vdove	677 „	50 „
V. miloščine	367 „	50 „
VI. doneski za rokodelski pripravljavni šoli	320 „	— „
VII. nove stavbe	6.700 „	— „
VIII. različni stroški	600 „	— „
Potrebščine bo tedaj skupaj .	211.723 gld.	— kr.

ne pa 206.875 gold., kakor sodi deželni odbor.

Zaklade bo po proračunu deželnega odbora, o katerem smemo pač soditi, da se je oziral na dosedanje skušnje in sprejel zanesljive dohodke:

I. aktivnih obresti . . .	3.843	gold.
II. raznih doneskov . . .	14.733	„
III. raznih dohodkov . .	217	„
tedaj skupaj .	18.793	gold.
Ako toraj od potrebščine .	211.723	„
odbijemo zaklado .	18.793	„
imamo pravega primanjkljeja .	192.930	gold.,

tedaj 8000 gold. več, kakor ga je nastavil finančni odsek, in 14.000 gold. več, kakor je bil nastavljen v proračunu letošnjega leta.

Vprašam Vas, gospoda, kam bomo prišli, ako bo naš normalno-šolski zaklad tako hitro rastel, in kje bodemo jemali denarje, da bomo plačevali ogromne stroške za šolstvo? Letos bo 17odstotna doklada na vse direktne davke v znesku 173.128 gold. s čistimi presežki prejšnjih let v znesku 28.123 gld., tedaj skupaj 201.251 gold. še zadostovala za šolske potrebe, ali če pojde tako naprej, bode skorej treba šolske doklade povikšati, kar bo silno hudo prijelo naše ljudstvo, ki ima za deželni zaklad, za zemljišno-odvezni zaklad, za cestne odbore, za občinske potrebe itd. itd. uže zdaj silno visoke doklade plačevati, h katerim odslej vsled Vaše postave pride še odkup duhovske bire in ki mora razun tega še z ogromnimi, večidel pretiranimi stroški delati nova šolska poslopja in jih zdrževati. Ljudstvo bode pač imelo lepe šole, pa poleg njih raztrgane bajte, v katerih bo glada in siromaštva konec jemalo!

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Chicage v Ameriki 10. novembra t. l. posnamemo iz prijateljskega došlega nam pisma sledeče res amerikanske novice: „Včeraj imeli smo v naših združenih državah volitve. Zmagali so s $^3/_4$ demokrati, republikanci zgubili so veliko sedežev. Tako zvani „temperenci“, ki so proti prodaji piva in tu narodne pijače žganja „viski“ (Whisky) propadli so splošno, in tako je prav. Ta sodrga živi kakor puščavnik ter ako bi bili ti suhoborci zmagali, odklenkalo bi sedaj tako lepi obrtniji in kupčiji Amerike.

Pri volitvah tu so navadne goljufije in smešne stave: Dva jako bogata meščana mesta Chicage stavila sta, eden, da zmagajo republikanci, drugi, da demokrati. — Kateri stavo zgubi, mora druzega po najživejih ulicah mesta v malem vozu vprežen peljati in pred vozom svirati močna godba.

Zmagal je demokrat in republikanec vestno izpolni stavo. Kmalu se čuje ogromna godba, za njo debel gospod v voz vprežen, v voziču (šajtrgi) fino oblečen gospod vajete v roki in debelo palico. Ljudstva vse polno, nevstrajen smeh, a debeluh v potu svojega obraza vleče kakor vprežen voliček svojega zmagovalca.

Zopet drugi je pred mestno hišo drva žagal, ki še v svojem življenji ni storil dela v vrednosti 5 ct.

Meni ide prav dobro; dragi moj rod se izvrstno drži, tako je prav, tako mora biti. Živili!“

Na Dunaji 27. nov. (*Vabilo na slavnost*), ki jo priredi akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji dr. Fr. Preširnu na spomin v sredo 6. dan decembra t. l. Program: A. 1) Pozdrav društvenega predsednika g. R. Pukla. 2. Nedved „Vojaci na poti“ (besede S. Gregorčiča), zbor. 3) Slavnostni govor; govori g. D. Majaron. 4) Nedved: „Luna sije“ (besede dr. Fr. Preširna), zbor, tenor-solo poje g. M. Hudnik. 5) Fr. Chosein: „Polonaise“, igra na glasoviru gospodična Bogomila Š-ova. 6) J. pl. Zajec: „Srdcu“ (besede Lj. Varijačica), zbor. 7) B. Smetana: Arija iz opere „Prodana nevesta“, tenor g. M. Hudnik, spremlja gospodična Bogomila Š-ova. 8) Umlauf: Serenade (s spremljevanjem glasovirja od gosp. Jahode-Hirtenskega), igra na citre gosp. ***. 9) A. Foerster: „V tihi noči“ (besede S. Jenka), čveterospev, pojó gospodje M. Hudnik, Fr. Dolenec, M. Brajša, D. Majaron. 10) J. Kocijančič: „Venec narodnih pesni“, zbor. — B. Zabava. — Pevovodja gosp. Jan Jiřik. — V zboru pojó iz posebne prijaznosti tudi nekateri gospodje članovi hrvatskega akad. društva „Zvonimira“. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Lokal: Hotel „Stadt Wien“ (VII. Lange Gasse 15). — K ti slavnosti vabi najuljudniše

odbor.

Novomesto 22- nov. (*Občni zbor kmetijske podružnice.*) Občnega zbora kmetijske podružnice vdeležilo se je lepo število častitih udov in neudov. Gospod predsednik dr. A. Poznik pozdravil je došle gosp. ude in goste, ter se spominjal v svojem govoru pokojnih gg. dr. Janeza Bleiweisa viteza Trsteniškega, prošta Simona Wilfana, Engelthalerja in F. Seidl-a, bivših udov, oziroma odbornikov kmetijske podružnice, katerim hoče zbor ohraniti hvaležen in časten spomin. V znamenje svojega sočutja vstanejo vsi gg. družbeniki. Gosp. A. Derganec, tajnik podružnice, poroča potem o vspešnem

delovanji kmetijske podružnice od tistega časa, ko se je predramila iz svojega dolzega spanja; našteva število odborovih sej in tako število občnih zborov (odborovih sej bilo je v tem času 10, občnih zborov z današnjim 2) ter omeni važnih obravnovalnih reči, ki so bile na dnevnem redu. Dalje govori o prvi dolenjski kmetijski razstavi, ki jo je osnovala kmetijska podružnica novomeška meseca oktobra lanskega leta. Zadnje omeni tudi predavanja podpredsednika A. Ogulina v Belicerkvi, v Šmrjeti, v Št. Petru itd. Iz vsega se razvidi, da je bilo delovanje podružnice vsestransko vspešno. Gospod Ogulin poroča o predlogu, da bi se kmetijska podružnica novomeška vdeležila razstave kmetijske jeseni druzega leta v Krškem; ta predlog sprejme občni zbor. Predsednik dr. Poznik poroča občnemu zboru, da je podružnični odbor odposlal občnemu zboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani prošnjo zarad ustanovitve kmetijske šole v Novem mestu. Ogulin predlaga občnemu zboru, naj bi se s sporazumljenjem dveh podružnic, metliške in krške, sestavil kulturni svèt, ki bi imel nalogo, podružnice oživljati, jih k delovanju spodbudovati, na kmetijski poduk vplivati, oziroma po deželi sam ljudstvo in mladino v kmetijstvu podučevati. Po nasvetu predsednika prepustil je občni zbor organizacijo tega sveta posebnemu odseku. Ogulin stavi dalje predlog, da se vzame zemljišče v najem za poskuševalni sadjerejski vrt, in da bode potem šolske vrtove preskrbovala kmetijska podružnica v Novem mestu z divjaki, cepiči itd., ki se bodo skazali po dolgi skušnji na poskuševalnem vrtu pripravne za Dolenjsko. Oba predloga sprejme občni zbor. Zarad trtnih bolezni naznani podpredsednik Ogulin občnemu zboru, da se do sedaj ne nahaja še v naših vinogradih trtna uš; preteklo spomlad prikazal se je samo neki hrošec, „trtni lubadar“, ki pa do sedaj ni učinil še kake posebne škode. — Tajnik A. Derganec govori o povzdigi kmetijstva in osobito sadjereje na Dolenjskem, ter nasvetva za to sledeče pomočke:

1. Da bi se ustanovile kmetijske nadaljevalne šole mesto ponovljalnih šol po deželi, v katerih bi dobili dečki, ki ne bodo imeli prilike, kmetijsko šolo obiskovati, navod k umnemu kmetijstvu in gospodarstvu.

(Konec prih.)

Iz Železnikov 26. novembra. J. L. (*Burjava. Ogenj. Znamenja mehke zime.*) Uni petek, to je 17. t. m. na večer med 6. in 7. uro zapazili smo pri nas, da se je proti severu jelo obnebje hipoma zeló rudečiti. Sprvega smo mislili, da je ves Podlonk, gorska vas pod Ratitovcem, v ognji. Al kmalu se je pokazalo, da je to le burjava (severna luč), enaka oni, kakor smo jo videli pri nas pred nekaterimi leti ob zeló enakem času. — Danes zjutraj pa so med prvim duhovnim opravilom zapazili v najnevarnejšem kraji spodnjega oddelka našega trga, v fužinici (cajnarci) poleg doljne Fužine, ogenj. Ljudje so sicer hitro pritegnili skupaj; al ogenj razširil se je bil uže pod vsem obstrešjem, in dobil toliko moč, da je v svitlem plamenu butil skoz streho in vso vžgal. Nevarnost je bila tem veča, ker tik fužinice stoji na spodnji strani hiša štev. 124, na zgornji pa je cela vrsta lesenih ogljehramov, netila za veliki požar toraj več ko dovolj. Vendar, Bog nas je obvaroval veče nesreče, ogenj omejil se je tako, da je pogorela edino le cajnarica; škoda za lastnike pa je dosti velika, tim bolj, ker je minulo komaj leto, odkar je bila odnesla voda veliki fužinski jez. — Po znamenjih, ki jih opazujejo naši ljudje v naravi, ni se bati letos prehude zime. S tem vendar kratkomalo nočemo reči: Ravno tako in nič drugače ne bo. Bolj gotovo bi utegnil obveljati pregovor, ki ga ima naš narod o „zimi in gosposki“.

Iz kamniškega okraja 14. nov. *) — Spregovoriti mi je o neki stvari, ki je za ves veliki okraj kamniške okrajne sodnije, a tudi za sosednje kraje mnoge važnosti. Vzlasti v našem okraji čulo se je zadnja leta več neprilik. Temu je namreč tako: Naš kmet v sedanjih razmerah ima pri sodniji in posebno pri privatnih uradnijah, to je, pri advokatih in notarjih mnogo posla; skoro vsak migljaj mu je naznaniti pri eni ali drugi oblasti, z eno besedo: nobena stvar v družbinskem in posestnem občevanji nima veljave, ako ni zabilježena na c. k. papirji. Ako je tedaj naš kmet primoran izročati in zaupovati interese svoje oblastim, ki so postavljene služiti si kruh z nadvarstvovanjem in nadzorovanjem njegovih zadev — zgodi se mu mnogokrat, da je speljan na spolzek led, v opasnost njegovega imetka po zastopnikih postave, katerim je ali postava premalo znana, ali pa mnogokrat tudi vestnost samo navidezna.

Neizveden kmet, ki izroči in zaupa svoje zadeve v roke kacega mazača postave ali tudi v roke veščega jurista, ki pa ne pozna ne vesti ne usmiljenja, zabrede mnogokrat v neizrečene skrbi in nevarnosti za svoj obstanek. Tako je bilo čuti in se še čuje med našimi kmeti o marsikateri bedi, katero je provzročilo neko človeče, ki je na račun necega umrlega notarja opravljalo bilježniške posle in od strank prejemalo denar za naročena dela, katerih pa ni bilo nobeno postavno izvršeno, in tako spravilo v stan ogromne škode, ki za ves okraj znašajo več tisoč goldinarjev, in vrhu tega zgubljene so tacim žrtvam potrebne pravice in pisma, katera zguba je tudi provzročila veliko prepirov in novih stroškov po deželi.

Ker isto človeče nikacega premoženja nima in bi ga gosposka k večemu mogla kaznovati, trpeti je provzročene škode in neprijetnosti onim, ki so se dali zapeljati tacemu človeku.

Dokazov tu ne bom navajal, čuje se jih vsaki dan dovelj in ljudstvo jih trpeče pozna. Naj mi bo tedaj pri takih razmerah dovoljeno priporočiti našemu kmetu za oskrbovanje njegovih pisemskih poslov pravičnega moža, katerega je postavila cesarska gosposka za okraj kamniški v osebi ondašnjega gosp. bilježnika dr. Schmidingerja. Mož je pravicoljub vseskozi in za blagor našega kmeta čuteč človek, ki vé vsacemu dati dober svèt, ki pride s pravičnim namenom k njemu. Kar kdo zaupa njemu, kmalu in dobro se bode izvršilo, ne da bi se zgubila pisma in tudi se mu ni bati visocih stroškov. Mnozemu pomagal je blagi gospod iz zadrege, v katero bil je ta ali oni zabredel vsled krivičnega ravnanja brezvestnikov, kajti ustno izpeljavanje naročenih mu poslov je glavni smoter njegov, in kar tudi ne preziram, je to, da poleg pravicoljubja njegovega je urad njegov popolnem narodnega značaja z narodom.

Posestnik iz kamniškega okraja.

Iz Borovnice došel nam je popravek gledé zadnjega poročila o seji močvirskega odbora, katerega sicer radi priobčimo, toda zarad pičlega prostora samo v bistvenem posnetku, pa z dostavkom, da so prejele „Novice“ svoje poročilo iz ustnih naznanil po vsem zanesljivega in nepristranskega vira. Dopis popravlja: 1) da je predlog gledé glavne knjige za močvirsko premoženje stavil g. Lasnik in da je bil sprejet še le tedaj, ko se je g. Lasnik zavezal, vsa v ta namen

*) Hvala lepa, pa zarad preobilega gradiva morali smo marsikaj izpustiti. Objavljenje napak je eno sredstvo, boljše pa utemeljena pritožba do dotičnega ministerstva, vrh tega še spisek pritožbe državnemu poslancu Vašega okraja, in mora se pomagati! Vred.

potrebna dela prevzeti; 2) gledé točke c) popravlja dopis, da je bilo sklenjeno: Dovoli se 14 dni pregledavati operat o osušenji močvirja le tistim odbornikom, ki se še danes za to oglasijo. — Ker o obravnavi nismo obširneje poročali, tudi ničesar ni popravljati, ker nam, kar smo uže enkrat povdarjali, ne gre za osebo, ampak za stvar.

Iz Ljubljane. (*Obletnica za ranjkim našim dr. Jan. vitezom Bleiweis-Trsteniškim*) danes bila je sijajna. Šenklavška cerkev bila je skoraj polna častilcev ranjcega iz vseh stanov in tudi iz različnih krajev dežele. Izmed navzočih omenjamo le gospoda deželnega predsednika Andr. Winklerja, bivšega deželnega predsednika in predsednika kmetijske družbe barona Wurzbacha, mestnega župana P. Grassellija, predsednika kupčijske zbornice, narodne državne in deželne poslance itd. Naj bi pri spominji pokojnega našega očeta ostali rodoljubi in nikdar ne pozabili izgleda in naukov njegovih!

— (*Kujevci mestnega odbora ljubljanskega*) so si premislili in pretekli petek prišli so k seji rekoč, da zadnjič po naključbi ni nobeden prišel k seji. Ker je bil zbor sklepčen, volil se je zoper ugovor dr. Suppana koj ud v deželni šolski svèt in to prof. Šuklje, v slavnostno komisijo pa tudi trije gospodje izmed narodne večine. — Iz računskih sklepov je razvideti, da se je v zadnjem letu samo pri dninah prihranilo nad 5000 gold.

— (*Glavni odbor kmetijske družbe*) zboroval je dne 26. t. m. in rešil sledeče predmete:

Plemenskih ovnov ima se prihodnji mesec nakupiti iz državne podpore 200 gld. 16 do 17 repov, kateri se bodo oddali vsled došlih prošenj sledečim gospodarjem:

Po enega ovna dobijo:
Vincencij Jan v spodnjih Gorjah,
Janez Skumljavec na Lazih pri Gorjah,
Valentin Kadunc v Zgornjem Tuhinji,
Jože Hribar v Zgornjem Tuhinji,
Jože Grošelj iz Dobja pri Poljanah,
Ignacij Semen iz Selc,
Anton Kržišnik iz Bukovega Vrha.
Tomaž Vidic iz Rečice v Bledu,
Anton Meršol v Lescah,
France Brence iz Hraš,
Andrej Kalan v Hotavljah,
Peter Štajer s Tanče Gore,
Alojzij Jaklič iz Šmartna pri Litiji,
Luka Klančar z Roba pri Lašičah,
Jakob Malavašič iz Št. Jošta pri Polh. Gradcu,
Janez Sveté iz Preserja,

in ako se jih kupi 17, dobi ga tudi France Petkovšek iz Zaplane, ki ni prošnje vložil, ampak bil samo oglašen po svojem županu.

Teh ovnov oddalo se bode 5 na postaji v Lescah za tamošnje gospodarje, 4, ako mogoče, na postaji Škofja Loka (Trata), ostali pa v Ljubljani.

V slavnostni odbor za 600letnico izvoli se gospod predsednik baron Wurzbach, izvoli se pa tudi lastni odsek v ta namen, obstoječ iz gospodov Murnik, Vičel, Gol, dr. M. Wurzbach in Lasnik.

Več računov se odobri in naukaže, drugi se dajo v pregled.

Praško gozdarsko društvo je poslalo program razstave, katera bo tam prihodnje leto.

Od graške kmetijske družbe doposlano poročilo o tem, kako bi bilo skupno postopati zoper trtno uš, izroči se dr. Poklukarju v poročilo.

— („*Narodni dom*".) Domoljubi, ki bi želeli prodajati srečke „Narodnega doma", naj blagovolijo to naznaniti, kar najpreje mogoče, društvenemu odboru.

— (*Banka „Slavija"*) sklenila je v mesecih julij, avgust in september t. l. 24.793 zavarovalnih pogodeb za 27,658.833 gold. 7 kr., gasilnico pa je banka med drugim dala horjulski občini.

— (**2,815.613 gold.**) znaša čisti zemljiški dohodek za Kranjsko po sklepu centralne komisije, sprejetem dne 22. novembra, to je, za 722.936 gold. manj, kakor po starem katastru.

— (*Slavnostno „besedo"*) v spomin pesnika dr. Fr. Prešerna priredi dne 3. decembra t. l. moški pevski zbor ljubljanske čitalnice v dvorani deželne redute s prav lepim sporedom.

— (*Pobirki iz časnikov.*) Razprave našega zadnjega občnega zbora kmetijske družbe dali so različnim časnikom povod k razpravam. Med drugimi je „Sl. Nar." št. 271 podal javnosti: „Novicam" v pojasnilo s podpisom „E. Kramer, tajnik c. kr. kmetijske družbe". To pojasnilo harmonira sicer krasno z vpeljavo in programom gosp. Kramerja pri občnem zboru in razkriva radovednemu svetu skrivnosti, o katerih se do zdaj še nikomur sanjalo ni, toda za kmetijske „Novice" so ta pojasnila previsoka, celó nerazumljiva pa, ako moramo misliti, da je to pojasnilo odgovor na različna vprašanja, katera smo v zadnjih „Novicah" stavili do p. t. gosp. potovalnega učitelja, in za katera se imajo pravico nekoliko zanimati naši kmetovalci — tudi bralci „Novic". — Je tudi tako prav; mi samo opozorujemo na to, da nam „pojasnilo" ni ugovarjalo, da bi „instrukcije" učiteljeve ne bili citirali natanko.

„Slovenec" v št. 133 tako-le sodi o novem tajniku: „Gosp. Kramer glavnemu odboru očita, da ne stori nikjer „iniciative", vse njegovo delovanje je edino le s tem dokončano, da od podružnice letnino tirja in pobira itd. Kar je g. Kramer zgrešil, so njegovi tovariši dostavljali tako, da prav za prav ni jasno, kdo ima tu „iniciativo". Je li g. Kramer začetnik borbe in orodje njegovo so drugi, ali je njegova svojat začetnica in orodje njeno pa g. Kramer? Bodi si, kakor rado, mi le dostavljamo: Recimo, da je to res, kar pa ni, in očitna neresnica, da več ne rečemo; prašamo: Je li tako postopanje premišljeno, modro?

Gosp. Kramer je tajnik centralnega odbora in še le danes izvoljen. Mar li je ranjki tajnik, dr. Bleiweis, prvi dan izvolitve tako postopal? In vendar g. Kramer njegove modrosti ne bo dosegel. Dalje: Je li to zahvala, da ga je glavni odbor v izvolitev priporočal? Bilo je stvarnih pomislikov več kakor eden in sicer prav tehtnih (osebnih še v misel ne vzamemo), in vendar ga je odbor priporočal. In zadnjič: Tajnik je glavni delavec odbora, pa zoper njegovo voljo vendar ničesa ne more izvršiti. Primerja naj, kdor hoče, to zadevo njegovo in postopanje njegovo! Resnično velika in predrzna nepremišljenost ali pa nepremišljena predrznost, tako postopati nasproti odboru, v katerem delujejo v raznih strokah izkušeni možje uže 30 do 36, morda še več let s tajnikom, katerega spoštuje ves slovenski svet ter ga prvega narodnjaka — očeta slovenskega naroda imenuje, katerega so nehoté spoštovali tudi njegovi nasprotniki, katerega je cesar malo pred njegovo smrtjo tako poslavil, da so ga zraven druzih redov celó povzdignili v plemeniti stan.

Ali gosp. Kr. in njegovim tovarišem vendar ni na misel prišlo, da s svojo grajo zadenejo najbolj ranjcega dr. Bleiweisa ter najhujše njegovo delovanje obsodijo. Res nepremišljenost nezapopadljiva!

Gosp. Kr. je za rodovitno delovanje prav trdo vrata za seboj zaprl. Prej je imel (ga smemo zagotoviti) med glavnimi odborniki več prijateljev, ki so ga vselej zagovarjali, zdaj naj gleda, koliko mu jih je še ostalo. Mi g. Kr. le resnično milujemo, da jo je

tako na napačno pot ukrenil ali sam, ali bivši le orodje drugih — rojenih grajalcev centralnega odbora."

Tudi „Graz. Tagespost" od 22. dne t. m. prinesla je očividno iz Dežmanovega peresa došli ji dopis iz Ljubljane z deloma prav izmišljenimi dostavki, v obče pa z neprikrivano radostjo nad tem, kar se je godilo gledé spominja na zasluge pokojnega dr. Bleiweisa, in kakor dopisnik sodi, v namen, razdvojiti narodno našo stranko.

O stalnem Dežmanovem organu čujemo samo, da obsoja glavni odbor, z velikim priznanjem pa govori o početji novega tajnika. — Ako je res tako, bo Dežman vedel, zakaj, mi pa tudi.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor je tedaj po daljem odlašanji sklican na 5. dan decembra. — Novine prinašajo izjavo zborniškega predsednika, tajnega sovetnika dr. Smolke, o položaji, rekel je: „Lienbacherjev odstop nima pomena, ker si je hotel zagotoviti samo prostost glasovanja, posebno gledé gališkega zemljišnega zaklada, sicer bode glasoval še zmiraj z desnico; Galicijani pa niso prav nič zasedeni na oni predlog, ker nalaga deželi veliko breme, o „dolgu" gališkem se pa zdaj ne more govoriti. — Razmere med klubi desnice so prav dobre in zato je tudi večina zagotovljena. Šolska postava je vladini predlog v gosposki zbornici in zbornici poslancev se tako rekoč ni brigati za njo, temveč vladi. — Zdaj pričeto zasedanje kaže skoraj samo gospodarska dela, pred vsem mora se pomagati hudo trpečemu malemu obrtnijstvu, zato se bode koj pričela obravnava nove obrtnijske postave in predsednik hoče vse moči obračati v to, da se postava sprejme do Božiča. — Na razpust državnega zbora vlada ne misli, pa tudi ne predlagati daljne predloge za volilno spremembo. Sicer pa je tukajšnjim časnikom več kot teden dni dajal gradiva shod volilcev, sklican po kolovodjih levičarjev, zastopnikih dunajskega srednjega mesta, ki so: Slovenom dobro znani načelnik nemškega „Schulvereina" dr. Weitlof, nadalje bralcem „Novic" enako znani načelnik dunajskih judov, stari dr. Nace Kuranda; stari „brat" Hoffer in iz Offenheimove pravde znani advokat dr, Jaques (Žak). Štirje doktorji skličejo shod volilcev, pa tako, da je v smislu postave, kakor se vidi, zoper voljo sklicevalcev, k shodu smel priti vsakdo. Ko tedaj pretekli ponedeljek teden v dvorano borsnega poslopja pride razun odličnih volilcev srednjega mesta tudi druzih, posebno dr. Kronawetter z volilci Jožefovega predmestja, prestrašili so se oni 4 gospodje, da so po Hofferji zbranim meščanom naznanili, da ne bodo govorili, in sramotno so zbežali pred svojimi volilci, zbrano občinstvo pa je dr. Kronawetterja nosilo na rokah po dvorani, svoje poslance pa po zaslušenji šibalo.

Koroško. — Slovenci, posebno v Rožni dolini, začeli so se bolj gibati, zahtevajo slovenščino v šoli in učitelje slovenščine zmožne. — Le naprej tako! Ako hočete, rešeni bodete!

Iz Zagreba. — Dne 16. t. m. umrl je v žalost vsega naroda, učenjak Gjuro Daničić, tajnik akademije jugoslovanske; venec mu je poslala tudi „Matica slovenska". Pokopan bode po volji srbskega kralja v Belem gradu.

XXIII. izkaz doneskov

za spominek dr. J. Bleiweisa vit. Trsteniškega.

Nabral preč. gospod Janez Porenta, dekan v Cerknici:			
Gospod Lenček Blaž, župnik v Staremtrgu pri Ložu	2 gld.	— kr.	
„ Brence Janez, kaplan v Staremtrgu pri Ložu	1 „	50 „	
„ Čibašek Janez, župnik pri sv. Vidu nad Cerknico . . .	1 „	— „	
„ Žerovnik Tomaž, župnik v Grahovem	2 „	— „	
„ Klemenc Franc, župnik na Unci	1 „	— „	
„ Rihar Franc, župnik v Planini	1 „	50 „	
„ Bernard Valentin, župnik v Studenem	1 „	— „	
„ Groznik Franc, ekspozit v Begnah	1 „	— „	
„ Brezovar Ivan, kapl. v Cerknici	1 „	— „	
„ Porenta Janez, dekan v Cerknici	2 „	— „	
Nabral preč. gospod Janez Kovačič, dekan v Trebnem:			
„ Orehek Valentin, kaplan v Čemšeniku	1 „	— „	
„ Kovačič Jan., dekan v Trebnem	3 „	— „	
„ Kogej Ferdinand, kaplan v Trebnem	1 „	— „	
„ Sakser Janez, kapl. v Trebnem	1 „	— „	
„ Golja Ludovik, c. k. okrajni sodnik v Trebnem	1 „	— „	
„ Rupreht Janko, lekar v Trebnem	1 „	— „	
„ dr. Vašič Ludovik v Trebnem	1 „	— „	
Nabral preč. gospod Miha Barbo, vikarij v Novomestu:			
„ Krčon Anton, župnik v Vavtivasi	1 „	— „	
„ Volčič Ivan, župnik v Šmarjeti	2 „	— „	
„ Plevanič Iv., kapl. v Šmarjeti	1 „	— „	
„ Barbo Miha, vikarij v Novomestu	1 „	— „	
Skupaj	28 gld.	— kr.	
K temu v zadnjem listu izkazanih	1541 „	90 „	
Skupaj do zdaj	1569 gld.	90 kr.	

Listnica vredništva. Vsem častitim gospodom dopisovalcem presrčna hvala! Dopisov morali smo mnogo odložiti, ker bi bili sicer morali izdati vsaj dve številki. Mnogo dopisov smo za zdaj po vsem ali pa deloma odložili iz taktičnih ozirov; v zadostenje nam služi priznanje od toliko zelo merodajnih strani, da hodimo pravo pot.

Žitna cena

v Ljubljani 22. novembra 1882.

Hektoliter: pšenice domače 7 gold. 64 kr. — banaške 8 gold. 97 kr. — turšice 5 gold. 50 kr. — soršice 6 gold. 70 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 55 kr. — ovsa 2 gold. 93 kr. — Krompir 2 gold. 50 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzij Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.